

TARİHİN SONSUZLUĞUNU HATIRLATAN SESLER

N. Buket CENGİZ

Khas yazı merkezi

İstanbul Müzik Festivali artık müzik üretiminin parçası olmak ve genç sanatçıları teşvik etmek için adımlar atıyor.

İKSV festivallerinin en kıdemlisi İstanbul Müzik Festivali 41. senesinde Gezi Parkı'ndan esen rüzgârın serinliğinde gerçekleşti. Direniş günlerine denk gelen festivalin aylar önceden belirlenmiş olan bu yılki temasının 'zaman ve değişim' olması unutulmayacak çok hoş bir tesadüftü.

İstanbul Müzik Festivali, İstanbul Kültür Sanat Vakfı'nın en eski etkinliği. İlk olarak 15 Haziran-15 Temmuz 1973 tarihleri arasında İstanbul Festivali olarak gerçekleştirilen organizasyon; klasik müzik, klasik bale, çağdaş dans, opera, geleneksel müzik, caz, pop, sinema, tiyatro ve görsel sanatın yurt içi ve yurt dışından örneklerini bir arada içeren bir programa sahipti. İstanbul Festivali 1986 yılında; Film, Bienal, Tiyatro ve Caz'ın ayrı birer festivale dönüşmesinin ardından 1994 yılında Uluslararası İstanbul Müzik Festivali adını aldı. 1977'den bu yana Avrupa Festivalleri Birliği üyesi olan bu festivalin Türkiye'de klasik müziğe yönelik ilgi ve sevginin canlı tutulmasındaki önemli rolü aşikâr. Özellikle, 2006'dan beri festivalin direktörlüğünü yürüten Yeşim Gürer Oymak'ın yenilikçi yaklaşımlarıyla festival, son yıllarda genç müzikseverleri de klasik müziğe yaklaştıran programlara imza atıyor. Uzun yıllar farklı ülkelerden orkestra ve solistleri Türkiyeli müzikseverlerle buluşturarak kazandığı başarıların ardından geldiği noktada festival kendisine iki temel hedef belirledi: Müzik üretiminin parçası olmak ve genç sanatçıları teşvik etmek.

Bu hedeflerden ilki, tahmin edilebileceği gibi, eser siparişleri verilmesini gerektiriyor. Festival, artık, yurt içinden ve dışından bestecilere verdiği eser siparişleriyle çağdaş müzik repertuarının zenginleşmesine katkıda bulunmakta. Bu yıl, Kamran İnce'nin festivalin siparişi üzerine bestelediği eseri *Nasreddin Hoca*'nın dünya prömiyeri, Berlin Counterpoint Ensemble'min 19 Haziran'da Süreyya Operası'ndaki konseriyle yapıldı. İstanbul Müzik Festivali'nin Letonyalı besteci Peteris Vasks'a; Amsterdam Sinfonietta, Amsterdam Viyolonsel Bienali ve Toronto Senfoni Orkestrası ile ortak siparişi olan Viyolonsel Konçertosu'nun Türkiye prömiyeri

de festival kapsamında, 25 Haziran'da Aya İrini'de gerçekleşti. Klavutne başlıklı eseri, birinci kemanda Candida Thompson'ın yer aldığı Amsterdam Sinfonietta ile son dönemlerde adından sıkça söz edilen viyolonsel sanatçısı Sol Gabetta birlikte seslendirdi.

FESTİVAL GENÇ SOLİSTİNİ SUNAR

Festival'de ilk kez geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen "Festival Genç Solistini Sunar" konserinde bu yıl viyolonsel sanatçısı Cansın Kara büyük beğeni kazandı. Festival'in genç sanatçıları teşvik amaçlı bir diğer organizasyonu ise, İstanbul'daki farklı konservatuvarlarda okuyan öğrencileri Galata Rum İlköğretim Okulu'ndaki tüm günlük bir eğitim ve dinleti etkinliğinde bir araya getiren 'Açık Konservatuvar'dı. Bu kapsamda, İstanbul'da farklı konservatuvarlarda okuyan gençler eğitimlerini, müziklerini, dostluklarını paylaşırken dinleyiciler de gün boyu devam eden çalışma ve dinletilere katılarak müziğin ortaya çıkış sürecini gözlemleme şansına ulaştılar.

FESTİVALİN UNUTULMAZ ANLARI

Sanat direktörlüğünü Estonyalı Paavo Järvi'nin yaptığı The Deutsche Kammerphilharmonie Bremen topluluğunun festival kapsamında Aya İrini'de verdiği iki konser bu senenin en çok konuşulan gösterileri arasındaydı. 14 Haziran'da Alpaslan Ertüngealp tarafından yönetilen orkestra Portekizli piyanist Maria João Pires'in solistliğinde dinleyiciyle buluşurken, ertesini gece James Judd tarafından yönetilen orkestrayla solist olarak keman sanatçısı Vadim Repin birlikteydi.

Venedik Barok Orkestrası'nın mezzosoprano Magdalena Kozená ile birlikte 20 Haziran'da yine festivalin sembolleşmiş mekanı Aya İrini'de verdiği konser de bu yılın öne çıkan gecelerindendi. ECHO Klasik ve Diapason d'Or gibi çok önemli ödüllere layık görülmüş olan Kozená'nın albümleri satış rekorları kırarken dünya çapındaki hayran kitlesi de her geçen gün büyüyor.

Mekân seçimleriyle kültür mirasının tanınıp korunmasına katkıda bulunmayı da amaçlarının arasında bulunduran festival, bu sene de çok özel mekanları programına katmayı başardı. Bu yıl bu mekânlar arasında en dikkat çekici olanı, Kumkapı'da bulunan

Bu yıl festivalde Yaşam Boyu Başarı Ödülü'ne Krzysztof Penderecki layık görüldü. Hiroşima'ya atılan atom bombasıyla ilgili olarak yazdığı 52 Yıllı İçin Ağıt'la UNESCO ödülünü almış olan sanatçı, Polonya Requiem'inde ise ülkesi Polonya'nın tarihindeki kahramanlar ve kurbanların hikayesini dökmüştü notalara. Besteci, 11 Eylül 2001 trajedisinin ardından bestelediği piyano konçertosu Diriliş gibi daha pek çok eserinde toplumsal konulara ilişkin düşünce ve duygularını klasik müziğin saygın ve etkileyici dilini kullanarak aktardı.

Surp Vortvots Vorodman Kilisesi oldu. Bu kilisede verilecek konser için, sonsuzluk hissiyle yüklü yorumlarıyla Ermeni asıllı Amerikalı sanatçı Kim Kashkashian'dan daha uygun bir isim olamazdı muhtemelen. Viyolasındaki sonsuz hüznü Eleni Karaindrou'nun zarif ve buğulu bestelerine aktığı *Ulis*'in Bakışı (1997) filmi müzikleriyle dünya çapında tanınırlık kazanan sanatçı, bu programda piyanist Péter Nagy ile birlikte muhteşem bir konser verdi.

Alman çoksesli müziğinin en saygın isimlerinden olan Münih Oda Orkestrası, sanat direktörü Alexander Liebreich yönetiminde bu yıl ilk kez festivale konuk oldu. Bu konserini festivalin zaman ve değişim teması etrafında kurgulayan Münih Oda Orkestrası'nın 17 Haziran'da Aya İrini'de gerçekleştirdiği konser öncesinde Polonyalı besteci Krzysztof Penderecki'ye festivalin bu yılki Yaşam Boyu Başarı Ödülü verildi. En önemli eserlerini toplumsal konulara ilişkin temalar üzerine bestelemiş olan sanatçı, kuşaklar boyunca sorgulanması gereken sarsıcı tarihsel olayların kaydını sanatın diliyle geleceğe taşıyor.

FESTİVAL'DE RÖNESANS YOLCULUĞU

Bu yılki festivalde erken dönem müziği sevenler için de kaçırılmayacak geceler yer alıyordu. Bunların başında da elbette, 2008 yılında festivalin Yaşam Boyu Başarı Ödülü'nü alan Jordi Savall ile kurucusu olduğu Hespèrion XXI'in 11 Haziran'da Aya İrini'de verdikleri konser vardı. Tarihi müzik mirasının ortaya çıkarılması ve korunmasında çok önemli işler gerçekleştirmiş bir sanatçı ve araştırmacı olan Jordi Savall'ın kurduğu üç müzik grubundan biri olan Hespèrion XXI üyeleri de Savall'la aynı çizgide, erken dönem müziği mirasına varlıklarını adanmış sanatçılar. İki yıl önce aramızdan ayrılan Montserrat Figueras'a ait bir proje olan *Hayatın Evreleri* başlıklı bu konser, Balkanlar'ın zengin müzikal ve sözlü kültüründen derlenen, hayat döngüsünün farklı evrelerine ilişkin şarkılar, kutlamalar ve ağıtlardan oluşan bir kolajdı ve dinleyici için benzersiz bir deneyim oldu.

Rönesans denince akla gelen ilk isimlerden biri belki de birincisi İngiliz yazar William Shakespeare, elbette. İşte, bu yılki festivalde, yazarın meşhur komedisi *A Midsummer Night's Dream*'in serbest bir opera uyarlaması, Britanyalı erken dönem müziği topluluğu New

London Consort ve Farfullero Tiyatrosu'nun kurucusu Meksikalı yönetmen Mauricio García Lozano'nun işbirliğiyle sunuldu. 17. yüzyılda yaşamış olan İngiliz besteci Henry Purcell'in eseri olan yarı-opera, festivalde sirk sanatçıların gösterileriyle zenginleşerek son derece özgün bir biçimde yorumlandı. Gösterinin en harikulade sanatçısı ise New London Consort'un şefi Philip Pickett oldu.

AKDENİZ'İN SESLERİ VE TÜRKİYE'NİN YETENEKLERİ

2011'de kurulan ve keman sanatçısı Tuncay Yılmaz, çellist Gustav Rivinius ve piyanist Emre Elivar'dan oluşan Arkas Trio, 27 Haziran'da Aya İrini'deki konserinde Franz Schubert, Camille Saint-Saëns ve Johannes Brahms'ın eserlerini yorumlarken büyük beğeni topladı. Pink Floyd eserlerini 19. yüzyıl sanatçısı Franz Liszt'den aldığı ilhamla yorumlayan Ayşe Deniz Gökçin'in 28 Haziran'da Boğaziçi Üniversitesi Albert Long Hall'da verdiği konser, festivalin genç seyirci kitesine göz kırptığı anlardan biriydi ve programa çok canlı ve hoş bir renk getirdi.

Geçtiğimiz yıl festivalde bir konser veren ve çok sevilen Christina Pluhar ve topluluğu L'Arpeggiata'nın 12 Haziran'da, yine Aya İrini'de verdiği konser hayranlık uyandırdı. Portekiz, İtalya, Yunanistan ve Türkiye kıyılarından geleneksel şarkılardan oluşan programda solistler Vincenzo Capezzuto ve Raquel Andueza'nın yanı sıra özel konuk olarak Portekizli fado yorumcusu Mísia yer aldı. Barok çalgılar ve Doğu Akdeniz'in geleneksel enstrümanları kanun ve sazın İtalyan ve Portekiz gitarlarıyla birleştiği gecede, hüznün ve neşenin tam da sadece Akdeniz'de olabileceği şekilde iç içe girdiği harika bir müzik şöleni yaşandı.

Ve daha birçok başka güzel konserle birlikte bir Müzik Festivali'nin daha sonuna gelindi. 4-29 Haziran tarihlerinde gerçekleştirilmesi planlanmış olan festival Gezi direnişiyle ilişkili olarak açılış töreni ve konseri yapılmadan başlamıştı. Bu yılki teması zaman ve değişim olan festivalin, değişimi her yanımızda hissettiğimiz bu tarihi anlara denk gelmesi organizasyon kapsamındaki tüm konserlere bambaşka bir ruh ve anlam kattı. Festivalin önümüzdeki yıllarda demokratikleşme alanında kayda değer adımlar atılmış bir Türkiye'de, özgür bir kültür sanat ve düşünce atmosferinde gerçekleştirilebilmesi dileğiyle...